

Viite

Asia

Hallinnollisen pääoman ongelma

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS**Hoitaa UM** ITÄ-22**Hoitaa UE** MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03

BER; PIE

KTM; MET; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY;

MMM/MEO; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; YM

Bazovyj Element-yhtiön hallituksen puheenjohtaja O. Deripaska toteaa, että markkinavoimat eivät yksinään pysty luomaan Venäjälle dynaamisesti kehittyvää ja tehokkaasti toimivaa taloutta vaan tarvitaan vahva teollisuuspolitiikka.

Kehitystä jarruttaa hallinnollinen pääoma, joka on syntynyt virkamiesten sekaantuessa liiketoimintaan.

Hallinnollisen pääoman vaikutus voidaan tunnistaa myös metsäteollisuudessa.

Duuman luonnonvarakomitean puheenjohtaja A. Beljakov pitää Venäjän markkinatalouden mallia monissa asioissa yhteiskunnan vastaisena ja hän arvostelee hallituksen kyvyttömyyttä metsäsektorin kehityksen ohjaamisessa.

Deripaskan näkemyksiä Venäjän talouden kehittämisestä

Bazovyj Element- yhtiön hallituksen puheenjohtaja **O. Deripaska** käsitteli äskettäin laajassa **Expert-lehden** artikkelissa (Lesprom.ru 15.05) otsikolla "Köyhyydestä rikkauteen" näkemyksiään Venäjän talouden ja koko yhteiskunnan kehittämisestä. Hän toteaa, että Venäjän kaltainen köyhä maa voi pitää yllä talouskasvua vientiin suuntautuneiden raaka-ainevaltaisten alojen avulla mutta tällainen kehitys ei ole kestävä. Tuloerot ja kansan jakaantuminen kahteen osaan tulotason suhteen ovat vakavia ongelmia ja niinpä voimat tulisi keskittää kamppailuun köyhyyttä vastaan.

Markkinavoimat eivät yksinään pysty luomaan Venäjälle dynaamisesti kehittyvää ja tehokkaasti toimivaa taloutta. Tarvitaan vahvaa teollisuuspolitiikkaa ohjaamaan kehitystä mutta valitettavasti valtiokoneistomme ei pysty laatimaan ja toteuttamaan toimivaa politiikkaa. Valtiokoneisto suorastaan jarruttaa talouden kehitystä. Syynä ei ole vain puuttuva osaaminen vaan syyt ovat syvemmällä.

Venäjälle on muodostunut erikoinen *loispääoma*, joka on olemukseltaan täysin markkinoiden vastainen. Virkamiehet kaikilla tasoilla ovat suoraan tai välillisesti (sukulaisten tai ystävien kautta) mukana liike-elämässä. Tuloksena tästä sulautumisesta syntyi pääoma, jota voidaan nimittää *hallinnolliseksi pääomaksi* [administrativnyj kapital]. Tämä pääoma ei pelkää suhdannevaihteluja eikä kilpailua. Sitä ei huolestuta kustannusten nousu. Konkurssi ei pelota. Sitä ei kiinnosta tehokkuus ja laadun parantaminen. Sitä ei huolestuta kilpailukyvyyn kehittäminen, koska se on paremmassa asemassa kuin puhdas yksityinen pääoma. Se hankkii rahaa sekä markkinoilta että valtion budjetista. Hyvä esimerkki ovat luonnolliset monopolit; tariffit nousevat mutta palvelut eivät parane. Parhaita paloja niistä myydään ja lopun kehittämiseen pyydetään valtion tukea.

Tällä hetkellä on kaksi strategista tehtävää:

- taistelu köyhyyttä vastaan
- taistelu hallinnollista pääomaa vastaan

Deripaska tarkastelee artikkelissa edelleen yksityiskohtaisemmin keinoja näiden strategisten tehtävien ratkaisemiseksi.

Beljakovin katsaus metsäpolitiikkaan

Lesnaja Gazetassa julkaistiin 20.05 duuman luonnonvarakomitean puheenjohtajan **A. Beljakovin** laaja haastattelu, jota voidaan pitää yhteenvetona hänen aikaisemmin eri yhteyksissä esittämistä kannotoistaan. Haastattelussa pohditaan Venäjän metsäsektorin tunnettuja ongelmia ja viitataan monessa kohdassa Suomeen kehityksen malliesimerkkinä. Tässä tarkastellaan lähinnä Beljakovin näkemyksiä valtion roolista ja Venäjän markkinatalouden olemuksesta.

Presidentti **Putin** sanoi noin vuosi sitten, että metsäsektorin talouden malli ei ole teollinen vaan sekava ja epäjohdonmukainen. Beljakov toteaa, että tilanne on edelleen sama. Talouden liberalisointi johti kehitykseen, jossa pyritään nopeaan ja helppoon rikastumiseen esim. öljyteollisuudessa. Myös metsäsektorilla on tehtävä paljon työtä, jotta toiminta sujuisi ammatillisesti oikein. Yksityistämässä tuhattiin kiireessä ja ajattelematta vuosikymmenien aikana muotoutuneet vertikaaliset rakenteet. Vakiintuneet normit ja toiminnan säännöt hävisivät.

Kehittyneissä metsätalousmaissa valtio edistää ja tukee metsäsektorin kehittämistä. Beljakovin mielestä Venäjän nykyinen hallitus on vielä liberaalis-radikaalimpi kuin Gaidarin johtamat uudistajat aikanaan. Nyt tavoitteena on valtion vetäytyminen liiketoiminnasta. Markkinat muka itse säätelevät toimintansa. Länsimaiden sivilisoituneiden markkinoiden, jotka ottavat huomioon myös yhteiskunnalliset näkökohdat, muodostuminen kesti vuosikymmeniä. Venäjän markkinatalouden malli on monissa asioissa yhteiskunnan vastainen. Metsäsektorin ja monien muiden alojen kriisitila on osoitus tästä. Metsäsektorin tila ei johdu luonnontuhoista eikä viekkaiden naapurien juonittelusta vaan syynä on hallituksen politiikka, jonka takia yritykset joutuvat viemään raakapuuta, turvautumaan harmaaseen talouteen ja välttelemään veroja. Duuman vaikutusvalta on pieni verrattuna läntisiin parlamentteihin ja jopa kehitysmaihien. Todellisuudessa duuma on alistettu hallitukselle

Uudistuvia luonnonvaroja kuten metsiä voidaan vuokrata ja siirtää yksityiseen omistukseen mutta valtio ei voi vetäytyä vastuusta. Sen velvollisuus on ohjata kehitystä säädöksillä ja taloudellisilla keinoilla.

Kommentti

Deripaskan näkemykset ovat mielenkiintoisia; johtaviin oligarkkeihin kuuluva henkilö korostaa sosiaalista vastuuta ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Hän arvostelee valtiokoneiston kyvyttömyyttä laatia toimivaa teollisuuspolitiikkaa. Ongelmien yhtenä pääsyynä hän pitää hallinnollista pääomaa, joka tarkoittaa toimintaa, jossa valtion edustajat kaikilla tasoilla lähinnä epävirallisten yhteyksien kautta osallistuvat yritystoimintaan. Deripaskan arvostelun pääkohteena ovat luonnolliset monopolit, eikä hän käsittele teollisuuden eri aloja. Voidaan kuitenkin katsoa, että hallinnollisen pääoman käsite ja toimintatapa sopivat varsin hyvin myös nykyiseen Venäjän metsäteollisuuteen, jolle on tyypillistä valtion edustajien osallistuminen ja vaikuttaminen yritystoimintaan usein yllättävilläkin tavoilla. Myös Deripaskan kontrolloimat yritykset ovat käyttäneet hallinnollista resurssia metsäteollisuuden omistuskamppailussa.

Beljakov ei käytä nimitystä hallinnollinen pääoma mutta hän puhuu käytännössä samasta asiasta arvostellessaan Venäjän nykyistä markkinataloutta ja todetessaan, että se ei pysty ratkaisemaan maan kehittämisen ongelmia. Beljakov katsoo, että valtion tulisi laatia metsäsektorin kehitystä ohjaava ja tukeva politiikka eli taas kerran kaivataan kansallista metsäpolitiikkaa, joka ottaisi huomioon myös yleiset yhteiskunnalliset tavoitteet.

Beljakov vertaa haastattelussa monta kertaa Venäjän ja Suomen metsäsektoreita. Hän ei kuitenkaan eräiden muiden tapaan "syyllistä" Suomea raakapuun ostajana vaan toteaa ongelmien syynä olevan hallituksen politiikan, joka vaikeuttaa kehitystä.

LIITTEET

-